

Egyszem, Kétszem, Háromszem

feldolgozó segédanyag a Ciróka Bábszínház előadásához

6-10 éveseknek

2022/23-as évad

EGYSZEM, KÉTSZEM, HÁROMSZEM

A Grimm testvérek meséje nyomán írta

Fodor Orsolya és Oláh-Bebesi Bori

Játszók

Darvas Emőke, Horgas Ráhel, Szörényi Júlia, Szekeres Máté, Fülöp József, Krucsó Júlia Rita

Alkotók

Díszlet- és bábtervező: Mátravölgyi Ákos

Maszk- és jelmeztervező: Simonyi-Lengyel Mira

Zeneszerző: Frank Toma

Dramaturg: Oláh-Bebesi Bori

Mozgás: Barna Lilla

Rendező: Fodor Orsolya

A segédanyagot összeállította: Végvári Viktória

Bevezető

A Grimm testvérek meséje olyan világot mutat be, amely eltér a miénktől. Itt minden embernek egy, három, hét... azaz páratlan számú szeme van, Ebben a tudatban él három nővér az erdő közepén. Hárman élnek, páratlanul szépek és különlegesek. De egyikük, Kétszemű más, mint testvérei. Páros szemmel született, ezért nővérei szemében ő furcsa, hibás. Lenézik, kiközösítik, dolgoztatják. De Kétszemű nincs egyedül. Kis segítségével megtanul kiállni önmagáért. Nem kell ehhez más, csak egy álruhás tündér, egy kis énektudás és egy... kecske.

Az Egyszem, Kétszem, Háromszem történet a furcsaságokról és az elfogadásról, egy olyan kifordított világról, ahol semmi sem az, aminek látszik.

Ebbe a világba léphetünk be a segédanyag játékeinak segítségével. Reményeink szerint az előadás utáni feldolgozás, a jó hangulatú játék emlékezetesebbé teszi a színházi élményt, egyúttal feldolgozhatóvá, kijátszhatóvá válnak a mese konfliktusai, nehéz helyzetei – vagy éppen a mese világának segítségével fejleszt készségeket, képességeket.

Összeállításunkban olyan játékokat kínálunk, amelyeket osztályteremben, iskolaudvaron is játszhatunk, kevés előkészületet és eszközt igényelnek. A játékok egyesével, vagy játéksorokba rendezve is játszhatók, a csoport kedvének és a rendelkezésre álló időnek megfelelően. Ha játéksorokat tervezünk, érdemes a különféle típusú játékok közül egyet-egyet összeválogatni.

A segédanyag alsó tagozatosok számára készült, egyes játékokhoz több változatot is kínálunk, hogy a játékot a korosztálynak megfelelő nehézségi fokon játszassuk.

A feldolgozáshoz pedagógusok számára ajánljuk a Ciróka Bábszínház Youtube-csatornáján látható interjúkat az alkotókkal:

<https://www.youtube.com/@cirokababszinhaz4023>

Jó játékot kívánunk!

A játékok összeállításához az alábbi forrásokat használtuk:

Bújj, bújj, zöld ág... Népi gyermekjátékok, szerk.: Kovács Ágnes, Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1976.

Gabnai Katalin: Drámajátékok. Bevezetés a drámapedagógiába, Helikon Kiadó, Budapest, 1999.

Játékkönyv, szerk.: Kaposi László, Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 1993.

O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások, Gondolat-Talentum, Budapest, 1994.

I. Bemelegítő, hangulatteremtő játékok

Kecskés fogócska (bemelegítő, mozgásos játék)

Körbe állunk, kézen fogva, feltartott karjainkkal kapukat alkotunk. Kiválasztjuk a két nővért – ők a fogók, és a kecskét, akit kergetnek. A körben állók segítik a kecskét – neki kaput tartanak, de ha a két nővér szeretne beszaladni a körből, vagy kiszaladni onnan, leeresztjük a kaput. Ha a kapu „rosszul” működik, a kaputartók lesznek a fogók. Ha elfárad a kecskénk, cseréljük!

(5-8 perc)

Szembefogó (bemelegítő, társismereti játék)

Társunk háta mögé állunk, hátulról befogjuk a szemét, és elváltoztatott hangon elmondjuk az alábbi mondókát:

Egy kis leány börtönbe',
be van zárva sötétbe,
írjunk neki levelet,
ki van a hátad megett?

A mondóka végén megpróbáljuk kitalálni, ki fogta be a szemünket.

(min. 5-8 perc)

Hangsúlyos számolás (bemelegítő, koncentrációs játék)

Körben állunk, és együtt számolunk, megszámloljuk a szereplőink szemeit: 1,2,3,4,5,6,7... Ha ez már jól megy, úgy mondjuk a számsort, hogy a páratlan számok hangsúlyosak legyenek: **1,2,3,4,5,6,7**. Majd a páros számokra kerül a hangsúly: **1,2,3,4,5,6,7**. A hangsúlyos számoknál tapsolhatunk is.

Nehezebb változat: A ritmust tartva vagy csak a páros, vagy csak a páratlan számokat mondjuk ki hangosan, és a maradék számok helyett tapsolunk. Nehezített változat, ha nem egyszerre, hanem a körben egymás után, egyesével számolunk, ugyanúgy tartva a ritmust.

(min. 3-4 perc)

Számolás csoportalakítás (koncentrációs, csoportalakító játék)

Szabadon mozgunk a teremben, sétálunk, irányokat váltunk. Ha a játékvezető kimond egy számot, annak a számnak megfelelő számú csoportokba állunk. Találjuk ki, milyen számokat mondjon a játékvezető, hogy mindenkinek jusson hely valamelyik csoportban! (A játékot érdemes akkor játszani, ha utána olyan feladat következik, amelyben kisebb csoportokban dolgozunk.)

(3 perc)

II. Anyanyelvi és kommunikációs készségeket fejlesztő játékok

Szemfüles szólások

Ebben a mesében sokat játszunk a „szem” szóval. Sok-sok olyan szólás, közmondás van, amelyben ez a testrészünk szerepel – de tudjuk-e, mit jelentenek? Az alábbi táblázatban összekeveredtek a mesében szereplő „szemes szólások” és a jelentésük, keressétek meg a párokat!

nem áll jól a szeme se	akkor mondjuk, ha valaki nagyon éhes
szemenszedett hazugság	akkor mondjuk, ha meg kell őriznünk valami nagyon fontosat, a legféltettebb kincsünket
szemet szűr	akkor mondjuk, ha valami nagyon nem igaz
kopog a szeme	akkor mondjuk, ha érdemes valamit több oldalról megvizsgálni, mások véleményét is megkérdezni
több szem többet lát	akkor mondjuk, ha valakitől nem sok jót lehet várni
vigyáz rá, mint a szeme fényére	akkor mondjuk, ha valami szokatlan vagy helytelen, és ezért feltűnő

Ha van kedvünk, gyűjtsünk még „szemfüles szólásokat”!

Nehezebb változat:

Megpróbálhatjuk némajátékkal is megjeleníteni a szemmel kapcsolatos kifejezéseket; eljátszani, gesztusokkal megmutatni, mit jelentenek! A közösen összegyűjtött szólásokat cédulákra írjuk, és kiscsoportokban megbeszéljük, hogyan mutassuk meg a többieknek! Vajon kitalálják, melyikre gondoltunk? (A szólások jelentését érdemes a játék előtt közösen megbeszélni).

Példák: Egyik szeme sír, a másik nevet.
Leragad a szeme az álmoságtól.
Majd kiugrik a szeme.
Legelteti a szemét valakin.
Nem lát a szemétől.

(min. 20 perc)

Kecske-nyelv

Kétszemű remekül megértette, bármit is mondott neki Tonton úr. Próbáljuk ki mi is, értünk-e az állatok nyelvén! Két csapatot alkotunk. Az egyik csapat kitalálja, mit szeretne elmondani a bűvös kecske Kétszeműnek, és ezt megosztja a másik csapat egyik tagjával. Aki a kecskét játssza, csak mekegget, mekegéssel és némajátékkal próbálja elmagyarázni csapatának, mit szeretne. A csapattagok természetesen embernnyelven találgathatnak.

Példák: Nagyon álmos vagyok, menjünk haza.

Ott repül egy pillangó, kapjuk el!

Szeretném, ha varrnál nekem egy kiskabátot!

Nyáron utazzunk el a tengerhez!

(min. 15-20 perc)

Körmese

Próbáljuk el együtt elmesélni Egyszem, Kétszem, Háromszem történetét! Ülünk körbe. Valaki elkezd a mesét: Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer... A mellette ülő folytatja, de mindenki csak egyetlen mondattal fűzheti tovább a történetet. Vigyázat, mire a kör végigér, be is kell fejeznünk a mesét: Itt a vége, fuss el véle! Fontos, hogy mindig kapcsolódjunk az előző mondathoz!

Ha sikerült elmondanunk a történetet, beszéljük meg, melyek voltak számunkra a legfontosabb események, fordulatok, esetleg kifelejtettünk-e valamit. A beszélgetés után érdemes még egy kört mesélni.

(min. 20 perc)

III. A mese világát mélyítő játékok

Menjünk ki a rétre! (bemelegítő, mozgásos játék)

Lépünk be a mese világába! Emlékeztek rá, hogyan sétált ki Kétszemű és a Bűvös Kecske a rétre? A rét pontosan száz lépésre van – járunk körbe, és számoljuk a lépéseinket úgy, hogy egy lépésünk tízet ér: 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70... aztán jön a

szűk ösvény (járunk oldalazva)

bokrok (egy ugrás)

erdő (nézzünk fel a fák lombjára, a magasba)

kispatak (ússzunk át rajta),

80, 90, 100... és már meg is érkeztünk!

(érdemes többször elismételni, 3-5 perc)

Változat:

Varázs-koreográfia

A rétre vezető út állomásaihoz mi is kitalálhatunk új mozdulatokat! És ha már ez is jól megy, hallgassuk meg Kétszemű varázsénekét, és készítsünk hozzá varázstáncot (az egyes sorokhoz egy-egy mozdulatot találjunk ki):

Két szemedben két szép csillag,

Két szarvad közt két a nap,

Csillagszemű bűvös kecském

Segíts rajtam néhanap!

Együnk olyat, mint az álom,

Teríts asztalt kisbarátom!

Játszhatjuk párban vagy kisebb csoportokban is.

(10-12 perc)

Családi album

Egyszem, Kétszem és Háromszem családi fotóalbumában összekeveredtek az oldalak. Állítsuk helyre a sorrendet!

(A képek a mellékletben találhatók. Érdekes a képeket több példányban kinyomtatni, hogy minden kiscsoportnak jusson külön „album”.)

Meséljük el, melyik képen mi történik! Adjunk címet a képeknek!

Figyeljük meg alaposan a képek szereplőit! Milyen érzelmek jelennek meg a képeken?

Rendezzük át az albumot úgy, hogy az elején legyen a kedvenc képünk, a végén pedig az, amelyik a legkevésbé tetszik! Miért ezt a sorrendet választottuk?

Most rendezzük át úgy az albumot, ahogyan szerintünk Kétszemű rendezné el a képeket! Ő milyen szempont alapján csoportosítana? Vajon minden képet megőrizne? Miért?

És hogyan nézne ki Háromszemű fotóalbuma? Rajzoljunk egy olyan képet, ami itt nem szerepel, de Háromszemű számára fontos lenne!

Most már igazán mindent tudunk a szereplőkről, úgyhogy azt is meg tudjuk mondani, mi járt éppen a fejükben, amikor a képek készültek. Alakítsuk át az albumot képregénnyé! Vágjunk ki papírból szóbuborékokat, és írjuk a szereplők mellé a gondolataikat!

(min. 45 perc, de a játék egyes elemei külön vagy folytatásokban is játszhatók)

Tonton úr emlékműve

Kétszemű sohasem szeretné elfelejteni jó barátját, Tonton urat. Elhatározza, hogy emlékművet állít neki. Legyünk mi a szobrászok, formáljuk meg saját testünkéből az emlékműveket! Dolgozzunk kiscsoportokban (egy csoportban 4-5 fő legyen). A szoborcsoportok Tonton úr életének legfontosabb pillanatait mutassák meg. Szerintetek mikor volt a legvidámabb? A legszomorúbb? A legvarázslatosabb? Melyik pillanatra emlékszik vissza legszívesebben Kétszemű? Beszéljük meg, mit ábrázolnak a szobrok, milyen címetek adnánk a kompozícióknak!

(min. 20 perc)

Utazás a Sokszájúak országába

Kétszemű és a Királyfi nászútjukon eljutottak egy furcsa országba, melynek királya Hétszájú volt, és lakóinak mindenféle számú szája volt (de az se volt baj, ha csak egy...). Készítsük el saját sokszájú maszkunkat, ízlés szerint, kartonból vagy papírzacskóból! Hányféle száját tudunk rajzolni? Hogyan tudunk mozogni, táncolni a maszkokban?

(min. 45 perc)

Kétszemű élete

Milyennek képzeljük Kétszemű jövőjét a Királyfival? Egy nagy csomagolópapírra készítsünk kollázst, vágjuk szét a fényképeket, ragasszuk a kép-részleteket a papírra, és egészítsük ki a saját rajzainkkal! (Egyénileg vagy egész csoportban is dolgozhatunk.)

(min. 30 perc)

+ 1 játék ebéd előttre:

Kétszemű menüje

A bűvös almába harapva Kétszemű minden falattal más és más finomságot kóstolhatott meg. Legyünk most mi a bűvös szakács, és tervezzük meg Kétszemű napi menüjét! Figyeljünk arra, hogy mindenféle étel kerüljön terítékre, hogy Kétszemű igazán egészséges legyen!

A Bűvös Alma Étlapja	dátum:
Reggeli első harapás (étel): második harapás (ital):	
Tízórai első harapás (étel): második harapás (ital):	
Ebéd első harapás (leves): második harapás (főétel): harmadik harapás (desszert): negyedik harapás (ital):	
Uzsonna első harapás (étel): második harapás (ital):	
Vacsora első harapás (étel): második harapás (ital):	
megjegyzés:	

Képmelléklet:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

